

Spis treści

Część szara: Podstawy i techniki pracy

- 1 **Wprowadzenie do pracy na oddziale chorób wewnętrznych** ▶ 1
 - 1.1 Wywiad lekarski ▶ 1
 - 1.2 Badanie fizykalne ▶ 2
 - 1.3 Postępowanie po badaniu wstępnym ▶ 8
 - 1.4 Przyjęcie na oddział pacjenta w stanie zagrożenia życia ▶ 9
 - 1.5 Wizyta lekarska ▶ 10
 - 1.6 Wypis pacjenta do domu ▶ 11
 - 1.7 Recepty ▶ 13
 - 1.8 Śmierć pacjenta ▶ 14
 - 1.9 Zagadnienia prawne w codziennej praktyce szpitalnej ▶ 15
 - 1.10 Medycyna oparta na faktach (ang. *evidence based medicine* – EBM) ▶ 17
- 2 **Badania laboratoryjne** ▶ 19
 - 2.1 Badania mikrobiologiczne ▶ 19
 - 2.2 Badania funkcjonalne w gastroenterologii ▶ 22
- 3 **Diagnostyka nieinwazyjna** ▶ 24
 - 3.1 Pomiar ciśnienia krwi ▶ 24
 - 3.2 EKG ▶ 25
 - 3.3 Diagnostyka czynności wentylacyjnej płuc ▶ 34
 - 3.4 Badanie ultrasonograficzne ▶ 37
 - 3.5 Badanie echokardiograficzne ▶ 45
 - 3.6 Badania rentgenowskie ▶ 47
 - 3.7 Badanie scyntygraficzne ▶ 55
- 4 **Diagnostyka i terapia inwazyjna** ▶ 56
 - 4.1 Endoskopia ▶ 56
 - 4.2 Metody diagnostyczne kardiologiczne ▶ 59
- 5 **Techniki wkłuc i iniekcji** ▶ 64
 - 5.1 Endoskopia ▶ 64
 - 5.2 Punkcje ▶ 65
 - 5.3 Biopsja ▶ 79
- 6 **Sondy i cewniki** ▶ 82
 - 6.1 Sondy ▶ 82
 - 6.2 Cewnikowanie pęcherza moczowego ▶ 84
- 7 **Leczenie żywieniowe, infuzyjne i transfuzyjne** ▶ 86
 - 7.1 Leczenie transfuzyjne ▶ 86
 - 7.2 Leczenie infuzyjne i żywienie pozajelitowe ▶ 89
 - 7.3 Żywienie enteralne ▶ 91
- 8 **Leczenie przeciwzakrzepowe i trombolityczne** ▶ 94
 - 8.1 Leczenie przeciwzakrzepowe i antyagregacyjne ▶ 94
 - 8.2 Systemowe leczenie trombolityczne ▶ 100
- 9 **Leczenie przeciwdrobnoustrojowe** ▶ 102
 - 9.1 Leczenie przeciwdrobnoustrojowe – wprowadzenie ▶ 102
 - 9.2 Antybiotyki w infekcjach bakteryjnych ▶ 103
 - 9.3 Leki przeciwgrzybicze ▶ 107
 - 9.4 Leki przeciwvirusowe ▶ 108

Spis treści

- 10 **Szczepienia** ▶ 109
- 10.1 Szczepienia u dorosłych ▶ 109
- 11 **Ogólne działania terapeutyczne** ▶ 111
- 11.1 Dolegliwości żołądkowo-jelitowe ▶ 111
- 11.2 Zaburzenia snu ▶ 113
- 11.3 Ból ▶ 115
- 11.4 Leki psychotropowe ▶ 119
- 11.5 Internistyczna terapia nowotworowa ▶ 121
- 11.6 Przeszczep szpiku kostnego i komórek macierzystych ▶ 127
- 11.7 Donacja narządów ▶ 128
- 12 **Sytuacje problemowe w terapii lekowej** ▶ 129
- 12.1 Terapia lekowa w niewydolności nerek ▶ 129
- 12.2 Terapia lekowa w niewydolności wątroby ▶ 133
- 12.3 Terapia lekowa u pacjentów geriatrycznych ▶ 134
- 12.4 Terapia lekowa podczas ciąży i okresu karmienia ▶ 136
- 12.5 Interakcje międzylekowe ▶ 138
- 12.6 Przyjmowanie leków i pokarmów ▶ 144

Część zielona: Objawy przewodnie

- 13 **Najczęstsze objawy główne** ▶ 145
- 13.1 Gorączka nieznanego pochodzenia (ang. *fever of unknown origin* – FUO) ▶ 145
- 13.2 Utrata masy ciała ▶ 148
- 13.3 Obrzęki ▶ 150
- 13.4 Zmiany skórne ▶ 153
- 13.5 Świąd uogólniony ▶ 159
- 13.6 Powiększenie węzłów chłonnych ▶ 161
- 13.7 Przerzuty z nieznanego ogniska pierwotnego (ang. *cancer of unknown primary* – CUP) ▶ 163
- 14 **Objawy główne: klatka piersiowa** ▶ 166
- 14.1 Ból w klatce piersiowej ▶ 166
- 14.2 Kaszel ▶ 170
- 14.3 Krwioplucie ▶ 172
- 14.4 Dusznosc ▶ 174
- 14.5 Sinica ▶ 177
- 14.6 Wyсіek opłucnowy ▶ 179
- 15 **Objawy główne: jama brzuszna** ▶ 182
- 15.1 Nudności i wymioty ▶ 182
- 15.2 Zaburzenia połykania ▶ 184
- 15.3 Ostry brzuch ▶ 186
- 15.4 Niedrożność jelit (łac. *ileus*) ▶ 191
- 15.5 Biegunka ▶ 193
- 15.6 Zaparcia ▶ 198
- 15.7 Hepatomegalia ▶ 200
- 15.8 Splenomegalia ▶ 202
- 15.9 Żółtaczka ▶ 203
- 15.10 Wodobrzusze ▶ 207
- 16 **Objawy główne: nerki i drogi odprowadzające moczu** ▶ 209
- 16.1 Zaburzenie w opróżnianiu pęcherza moczowego ▶ 209
- 16.2 Poliuria ▶ 210

- 16.3 Hematuria ▶ 210
- 16.4 Białkomocz ▶ 212
- 16.5 Nietrzymanie moczu ▶ 214
- 17 **Objawy główne: układ ruchu** ▶ 217
- 17.1 Bóle stawów ▶ 217
- 17.2 Bóle okolicy krzyżowej ▶ 220
- 18 **Objawy główne: układ nerwowy** ▶ 225
- 18.1 Zawroty głowy ▶ 225
- 18.2 Omdlenia ▶ 228
- 18.3 Śpiączka ▶ 231
- 19 **Wskaźniki laboratoryjne – diagnostyka różnicowa** ▶ 236
- 19.1 Zmiany w wartościach wskaźnika sedimentacji erytrocytów ▶ 236
- 19.2 Diagnostyka różnicowa nieprawidłowych wartości wskaźników laboratoryjnych ▶ 237

Część niebieska: Obraz chorobowy

- 20 **Choroby serca i układu krążenia** ▶ 243
- 20.1 Infekcyjne (bakteryjne) zapalenie wsierdza ▶ 243
- 20.2 Zapalenie mięśnia sercowego ▶ 245
- 20.3 Zapalenie osierdza ▶ 247
- 20.4 Kardiomiopatie (ang. *cardiomyopathy* – CM) – przegląd ▶ 248
- 20.5 Kardiomiopatia rozstrzeniowa (ang. *dilated cardiomyopathy* – DCM) ▶ 249
- 20.6 Kardiomiopatia przerostowa (ang. *hypertrophic cardiomyopathy* – HCM) ▶ 250
- 20.7 Zwężenie ujścia zastawki aorty ▶ 252
- 20.8 Niedomykalność zastawki aortalnej (ang. *aortic insufficiency* – AI) ▶ 254
- 20.9 Zwężenie ujścia zastawki mitralnej (stenoza mitralna) ▶ 256
- 20.10 Niedomykalność zastawki dwudzielnej (ang. *mitral insufficiency* – MI) ▶ 258
- 20.11 Zespół wypadania płatków zastawki mitralnej ▶ 260
- 20.12 Nabyte wady zastawkowe prawego serca ▶ 261
- 20.13 Wrodzone wady zastawkowe – przegląd ▶ 262
- 20.14 Zwężenie ujścia zastawki tętnicy płucnej ▶ 263
- 20.15 Ubytek przegrody międzykomorowej (ang. *ventricular septal defect* – VSD) ▶ 264
- 20.16 Ubytek przegrody międzyprzedsionkowej (ang. *atrial septal defect* – ASD) ▶ 265
- 20.17 Niewydolność serca ▶ 266
- 20.18 Choroba niedokrwienne serca ▶ 274
- 20.19 Ostry zespół wieńcowy (OZW) – zawał mięśnia sercowego ▶ 278
- 20.20 Zaburzenia rytmu serca – przegląd ▶ 285
- 20.21 Zaburzenia rytmu serca z bradykardią ▶ 294
- 20.22 Zaburzenia rytmu serca z towarzyszącą tachykardią ▶ 297
- 20.23 Nadciśnienie tętnicze ▶ 303
- 20.24 Hipotonia i dysregulacja ortostatyczna ▶ 309
- 20.25 Tętniak aorty ▶ 311
- 20.26 Tętniak rozwarstwiający aorty (łac. *aneurysma dissecans aortae*) ▶ 311
- 20.27 Choroba tętnic obwodowych (ang. *peripheral artery disease* – PAD) ▶ 312
- 20.28 Ostre zamknięcie światła tętnic kończyn ▶ 314
- 20.29 Zespół Raynauda ▶ 315
- 20.30 Zakrzepowe zapalenie żył powierzchownych ▶ 316
- 20.31 Zakrzepica żył głębokich ▶ 317
- 20.32 Nadciśnienie płucne, przewlekły zespół serca płucnego (łac. *cor pulmonale chronicum*) ▶ 319

- 21 **Choroby układu oddechowego** ▶ 322
 - 21.1 Zespół hiperwentylacyjny ▶ 322
 - 21.2 Zespół bezdechu śródsewnego ▶ 323
 - 21.3 Ostre zapalenie oskrzeli ▶ 324
 - 21.4 Rozstrzenie oskrzeli ▶ 325
 - 21.5 Astma oskrzelowa (łac. *asthma bronchiale*) ▶ 326
 - 21.6 Przewlekłe i przewlekłe obturacyjne zapalenie oskrzeli ▶ 331
 - 21.7 Rozedma płuc ▶ 334
 - 21.8 Śródmiąższowe choroby płuc (ang. *interstitial lung diseases* – ILD) – przegląd ▶ 336
 - 21.9 Egzogenne alergiczne zapalenie pęcherzyków płucnych ▶ 337
 - 21.10 Pylce płuc ▶ 338
 - 21.11 Sarkoidoza (łac. *morbus Boeck*) ▶ 339
 - 21.12 Zapalenie płuc ▶ 341
 - 21.13 Gruźlica (łac. *tuberculosis* – tbc) ▶ 347
 - 21.14 Rak oskrzeli (rak płuc) ▶ 350
- 22 **Choroby przewodu pokarmowego** ▶ 353
 - 22.1 Urazowe przedziurawienie błony bębenkowej ▶ 353
 - 22.2 Uchylki przełyku ▶ 354
 - 22.3 Przepuklina rozworu przełykowego ▶ 355
 - 22.4 Choroba refluksowa/zapalenie przełyku ▶ 356
 - 22.5 Rak przełyku ▶ 358
- 23 **Choroby żołądka** ▶ 359
 - 23.1 Ostre zapalenie błony śluzowej żołądka ▶ 359
 - 23.2 Przewlekłe zapalenie błony śluzowej żołądka ▶ 360
 - 23.3 Choroba wrzodowa żołądka i dwunastnicy ▶ 361
 - 23.4 Rak żołądka ▶ 365
- 24 **Choroby jelita cienkiego i grubego** ▶ 369
 - 24.1 Zespół złego wchłaniania ▶ 369
 - 24.2 Nietolerancja składników pokarmowych ▶ 372
 - 24.3 Zaburzenia czynnościowe ▶ 373
 - 24.4 Choroba niedokrwienna jelit ▶ 374
 - 24.5 Przewlekłe zapalne choroby jelit ▶ 375
 - 24.6 Choroba uchyłkowa jelit ▶ 380
 - 24.7 Zapalenie uchyłków ▶ 381
 - 24.8 Polipy okrężnicy ▶ 382
 - 24.9 Rak jelita grubego ▶ 384
 - 24.10 Choroby okolicy anorektalnej ▶ 386
- 25 **Choroby trzustki** ▶ 388
 - 25.1 Ostre zapalenie trzustki ▶ 388
 - 25.2 Przewlekłe zapalenie trzustki ▶ 391
 - 25.3 Nowotwór trzustki ▶ 393
 - 25.4 Guzy neuroendokryne (ang. *neuroendocrine tumors* – NET) układu pokarmowego (*gastroenteropancreatic* – GEP) ▶ 394
- 26 **Choroby wątroby** ▶ 397
 - 26.1 Ostre wirusowe zapalenie wątroby ▶ 397
 - 26.2 Przewlekłe zapalenia wątroby ▶ 401
 - 26.3 Stłuszczenie wątroby ▶ 403
 - 26.4 Marskość wątroby ▶ 404
 - 26.5 Hemochromatoza ▶ 406
 - 26.6 Nadciśnienie wrotne ▶ 408

- 26.7 Encefalopatia wątrobowa ▶ 410
- 26.8 Ostra niewydolność wątroby ▶ 411
- 26.9 Pierwotna marskość żółciowa wątroby (ang. *primary biliary cirrhosis* – PBC) ▶ 412
- 26.10 Nowotwory wątroby ▶ 413
- 27 Choroby dróg żółciowych ▶ 414**
- 27.1 Kamica żółciowa ▶ 414
- 28 Choroby nerek ▶ 419**
- 28.1 Kłębuszkowe zapalenie nerek (łac. *glomerulonephritis* – GN) ▶ 419
- 28.2 Zespół nerczycowy ▶ 421
- 28.3 Śródmiąższowe zapalenie nerek ▶ 422
- 28.4 Zakażenia układu moczowego ▶ 423
- 28.5 Cewkowe zaburzenia funkcji nerek ▶ 426
- 28.6 Ostra niewydolność nerek ▶ 427
- 28.7 Przewlekła niewydolność nerek ▶ 429
- 28.8 Zwężenie tętnic nerkowych ▶ 432
- 28.9 Kamica nerkowa ▶ 433
- 28.10 Rak nerkowokomórkowy ▶ 437
- 28.11 Choroby torbielowate i nieprawidłowości budowy nerek ▶ 438
- 29 Zaburzenia gospodarki wodno-elektrolitowej i kwasowo-zasadowej ▶ 439**
- 29.1 Zaburzenia nawodnienia ▶ 439
- 29.2 Hiponatremia ▶ 440
- 29.3 Hipernatremia ▶ 442
- 29.4 Hipokaliemia ▶ 444
- 29.5 Hiperkaliemia ▶ 446
- 29.6 Magnez ▶ 447
- 29.7 Hipokalcemia ▶ 448
- 29.8 Hiperkalcemia ▶ 449
- 29.9 Zaburzenia gospodarki kwasowo-zasadowej ▶ 451
- 29.10 Kwasica metaboliczna ▶ 451
- 29.11 Zasadowica metaboliczna ▶ 452
- 30 Choroby reumatologiczne i immunologiczne ▶ 454**
- 30.1 Choroby zwyrodnieniowe ▶ 454
- 30.2 Fibromialgia ▶ 455
- 30.3 Gorączka reumatyczna ▶ 457
- 30.4 Reumatoidalne zapalenie stawów (rzs) ▶ 458
- 30.5 Reaktywne zapalenia stawów – zespół Reitera ▶ 463
- 30.6 Choroba Bechterewa ▶ 464
- 30.7 Toczeń rumieniowaty układowy (ang. *systemic lupus erythematosus* – SLE) ▶ 465
- 30.8 Zespół Sjögrena ▶ 467
- 30.9 Postępująca twardzina uogólniona ▶ 468
- 30.10 Zapalenie wielomięśniowe i zapalenie skórno-mięśniowe ▶ 469
- 30.11 Zapalenia naczyń – przegląd ▶ 471
- 30.12 Zapalenia naczyń związane z obecnością ANCA ▶ 472
- 30.13 Guzkowe zapalenie tętnic ▶ 474
- 30.14 Polimialgia reumatyczna i olbrzymiokomórkowe zapalenie tętnic ▶ 475
- 30.15 Alergie ▶ 477
- 30.16 Amyloidoza ▶ 481
- 31 Choroby układu kostnego ▶ 482**
- 31.1 Osteoporoza ▶ 482

Spis treści

- 31.2 Osteomalacja ▶ 485
- 31.3 Choroba Pageta (łac. *osteitis deformans*) ▶ 486
- 32 Choroby metaboliczne ▶ 487**
- 32.1 Porfirie – przegląd ▶ 487
- 32.2 Ostra porfiria przerywana ▶ 487
- 32.3 Przewlekła porfiria wątrobowa ▶ 488
- 32.4 Dna moczanowa (łac. *arthritis urica*) ▶ 489
- 32.5 Choroby przebiegające z zaburzeniami metabolizmu lipidów ▶ 491
- 32.6 Cukrzyca (łac. *diabetes mellitus*) ▶ 496
- 32.7 Śpiączka cukrzycowa ▶ 507
- 32.8 Hipoglikemia ▶ 509
- 33 Choroby gruczołów wydzielania wewnętrznego ▶ 510**
- 33.1 Wole ▶ 510
- 33.2 Hipotyreoza ▶ 512
- 33.3 Hipertyreoza ▶ 513
- 33.4 Orbitopatia tarczycowa ▶ 516
- 33.5 Choroby tarczycy przebiegające z procesem zapalnym ▶ 517
- 33.6 Rak tarczycy ▶ 518
- 33.7 Pierwotna nadczynność przytarczyc ▶ 520
- 33.8 Wtórna nadczynność przytarczyc ▶ 521
- 33.9 Niedoczynność przytarczyc ▶ 522
- 33.10 Pierwotny hiperaldosteronizm (zespół Conna) ▶ 523
- 33.11 Zespół Cushinga ▶ 524
- 33.12 Niedoczynność nadnerczy ▶ 527
- 33.13 Ginekomastia ▶ 529
- 33.14 Hirsutyzm i wirylizacja ▶ 530
- 33.15 Guz chromochłonny nadnerczy ▶ 531
- 33.16 Akromegalia ▶ 532
- 33.17 Hiperprolaktynemia ▶ 533
- 33.18 Niedoczynność przedniego płata przysadki ▶ 534
- 33.19 Moczówka prosta (łac. *diabetes insipidus*) ▶ 535
- 34 Schorzenia hematologiczne ▶ 537**
- 34.1 Niedokrwistości – przegląd ▶ 537
- 34.2 Niedokrwistość z niedoboru żelaza ▶ 538
- 34.3 Niedokrwistość megaloblastyczna ▶ 540
- 34.4 Niedokrwistość hemolityczna ▶ 541
- 34.5 Przewlekłe schorzenia mieloproliferacyjne ▶ 544
- 34.6 Przewlekła białaczka szpikowa (ang. *chronic myeloid leukemia* – CML) ▶ 545
- 34.7 Czerwieńca prawdziwa ▶ 547
- 34.8 Ostre białaczki ▶ 548
- 34.9 Chłoniak Hodgkina
(choroba Hodgkina, limfogranulomatoza, ziarnica złośliwa) ▶ 550
- 34.10 Chłoniaki nieziarnicze (ang. *non-Hodgkin lymphoma* – NHL) ▶ 552
- 34.11 Przewlekła białaczka limfatyczna (ang. *chronic lymphocytic leukemia* – CLL) ▶ 554
- 34.12 Szpiczak mnogi (łac. *myeloma multiplex* – MM) – szpiczak plazmocytowy ▶ 556
- 34.13 Zespół mielodysplastyczny (ang. *myelodysplastic syndrome* – MDS) ▶ 559
- 34.14 Niedokrwistość aplastyczna ▶ 562
- 34.15 Ostra agranulocytoza ▶ 563
- 34.16 Skazy krwotoczne – przegląd ▶ 564
- 34.17 Koagulopatie – przegląd ▶ 565
- 34.18 Hemofilia ▶ 566

- 34.19 Zespół von Willebranda-Jürgensa ▶ 567
- 34.20 Małopłytkowość ▶ 568
- 34.21 Zaburzenia czynności płytek krwi (trombocytopatie) ▶ 570
- 34.22 Naczyniowe skazy krwotoczne ▶ 571
- 34.23 Zespół dużej śledziony ▶ 572
- 35 Choroby zakaźne ▶ 573**
- 35.1 Choroby infekcyjne wywołane przez wirusy ▶ 573
- 35.2 Zakażenie wirusem HIV ▶ 587
- 35.3 Bakteryjne choroby zakaźne ▶ 593
- 35.4 Pierwotniaki, grzyby i robaki pasożytnicze ▶ 607
- 36 Dermatologia ▶ 616**
- 36.1 Leczenie miejscowe ▶ 616
- 36.2 Częste problemy dermatologiczne ▶ 618
- 37 Neurologia ▶ 621**
- 37.1 Polineuropatie (ang. *polyneuropathy* – PNP) ▶ 621
- 37.2 Przepuklina krążka międzykręgowego (dyskopatia) ▶ 623
- 37.3 Bóle głowy ▶ 624
- 37.4 Zapalenie opon mózgowych i mózgu ▶ 626
- 37.5 Stwardnienie rozsiane (łac. *sclerosis multiplex* – SM) ▶ 629
- 37.6 Udar niedokrwienny mózgu ▶ 631
- 37.7 Zespół parkinsonowski ▶ 635
- 37.8 Demencja ▶ 638
- 37.9 Napady padaczkowe ▶ 641
- 37.10 Choroba alkoholowa (alkoholizm) ▶ 643

Część czerwona: Intensywna terapia

- 38 Ogólna intensywna terapia ▶ 646**
- 38.1 Resuscytacja krążeniowo-oddechowa ▶ 646
- 38.2 Inwazyjna wentylacja mechaniczna ▶ 651
- 38.3 Nieinwazyjne metody wentylacji (ang. *non-invasive ventilation* – NIV) ▶ 654
- 38.4 Czasowa (prześciowa) elektrostymulacja serca ▶ 655
- 38.5 Zespół rozsianego wewnątrznaczyniowego wykrzepiania (ang. *disseminated intravascular coagulation* – DIC) ▶ 656
- 38.6 Dawkowanie leków przy podawaniu z użyciem pomp infuzyjnych ▶ 657
- 39 Specjalistyczna intensywna terapia ▶ 659**
- 39.1 Wstrząs – przegląd ▶ 659
- 39.2 Wstrząs hipowolemiczny ▶ 660
- 39.3 Wstrząs anafilaktyczny ▶ 661
- 39.4 Wstrząs septyczny ▶ 662
- 39.5 Wstrząs kardiogeny ▶ 664
- 39.6 Obrzęk płuc ▶ 664
- 39.7 Zatorowość płucna ▶ 666
- 39.8 Ciężki stan astmatyczny (łac. *status asthmaticus*) ▶ 668
- 39.9 Zespół ostrej niewydolności oddechowej (ang. *acute respiratory distress syndrome* – ARDS) ▶ 669
- 39.10 Odma opłucnowa (*pneumothorax*) ▶ 670
- 39.11 Aspiracja ▶ 671
- 39.12 Ostre krwawienie z górnego odcinka przewodu pokarmowego ▶ 672
- 39.13 Krwawienie z dolnego odcinka przewodu pokarmowego ▶ 675

Spis treści

- 39.14 Sytuacje nagłe związane z działaniem wysokich temperatur ▶ 676
- 39.15 Sytuacje nagłe związane z działaniem niskich temperatur ▶ 677
- 39.16 Porażenie prądem ▶ 679
- 39.17 Utonięcie ▶ 680
- 39.18 Zatrucia ▶ 681
- 39.19 Ośrodki toksykologii w Polsce ▶ 683
- 40 Załączniki ▶ 684**
- 40.1 Markery nowotworowe ▶ 684
- 40.2 Substancje czynne i nazwy handlowe leków ▶ 685
- 40.3 Badania laboratoryjne – wartości referencyjne ▶ 713

- Indeks ▶ 717**